

ՈՒՆԱՆՈՒՄԸ Ե՛ւ Ռատսկի մէջ հայտնականը մեծ յայտնւումին մը կատարեցին : Ուստի Տրամանու-
տար Բուխներ սպարապետի տեղակալը Յունտարի
21ին (սեւ 7 թիւը) Կիւմ՝ զորավարին յաղմեկեց
ու դանդաղ մինչեւ Զգրպնեպուրի բռնէն ետքը
դարձեալ խնամքներէն պաշտօնած էր, ու հայ-
ստանական Տեա տննեւին հոյարդու թիւն չունէր :
ինչու որ Սեքեր լուսած Ուսմա ժողովուրդը միան-
դամ անձնատուր ըլլալէն ետքը՝ նորէն սպաստա-
ներուն կողմն անցաւ, որով Կիւմ՝ զորավարին գա-
մարտմը շատ զորացու : Ռատսկի մէջ հայտնար
հաւատարիմ մնայող Սարսոնիպի ժողովուրդը առ-
տէր ու մահ բերող յաղմաւեիէ բազմաթիւնէն
վախնալով՝ անդադար Բուխներ սեպուհին կ'ողաւէին
որ Վալաբեայի մէջ եղող Ռատսկ լիւսեոս զորա-
պետին օգնութիւն խնդրեն : Հրամանատարն ստ-
ամէն պարագաները կըսկով եւ յայտնի տեսնելով
որ իրեն ունեցած քիչ զորքով թէլ յաղաքները
սպառնալուն, եւ իմէ խնամալի Տեա կուրի կա-
րելի լսեն չէ, փետուարի 1ին իր ցնամարտկան մե-
ծելը ժողմից եւ Ռատսկի օգնութեան կանչելու
համար անմիջ խորհուրդ հարցուց : Խորհրդին առնելը
լար ամենուկով որ Սեքերները քանակաւ փոքր

[illegible]

եւ, ահ է որ Հին դերմանական պաշնակցութիւնը նորէն տարյոյնել ու առջնելիս բերել կ'ուզէ, որն որ ալ անկարելի է: Իսկ ոմանք կը դռնէին ու անոր զանազան կտորներէն կը յապրէին որ ինչպէս Կերւմանացոց շահին համաձայն հոգւով գրուած է: Ասոր վրայ հասաւ նաեւ պատերազմի յայտարարութիւնը, որն որ դարձեալ Աստորիայի կողմէն էր. Պրուշի կողմնակիցներուն առ այ բաւական ուղեւցութիւն ըսաւ, բայց պսոտ ամենայնիւ. անոնք Պրուշի իտալաւորին յետը Գերմանիայի վրայ ժառանգական պայքար ընելու ջանքէն ու զիտաւ որութիւնէն ետ կենտու չէին ուզի, եւ կը պնդէին որ բոլոր հասակային Գերմանիան ալ (Աստորիա, Պատերազմ, լաւերդմանիք, Պատն) կուզէ նէ թող հիւսիսային մասէն բաժնուի, որպէս զի անոնց իրաւով անիրաւիսի զորք գրուի: Բայց ինչպէս որ յայտնի է, ասիկա ըլլալու բան չէր, անոր համար օրէ օր թէ թողնէին դռն թէ թողնէին չէր սե կարծիքն առեալ զօրացաւ, որ բոլոր Գերմանական կառավարութիւններուն միարանութեամբ ու հաւանութեամբ Գերմանիայի առ նոր միութիւնը կատարելու կը ջանայ: Ժողովէն դուրս Աստորիայի պատգամաւորները Պ. Էմմանիէնի կողմէն զօրացաւ, որ Գերմանիայի զաւթ զաւթ տէրութիւններուն շահը ընդհանուր Գերմանիայի շահին հետ միարանութեամբ իրաւանաւ, բոլոր Գերմանիայի համար նոր սահմանադրութեան կերպով մտածեն, ու Գերմանիայի ժողովքին ձախտկարեաններն ալ իրենց կողմէն զատարկելու համար՝ շինուած սահմանադրութեան մէջ անոնց անհամայն եղած մտերուն առջ ուրիշ առեալ հանդիսանալ յոգեւածներ զենն: Աս նոր բնկերութիւնը շինող Աստորիայի պատգամաւորները կ'ըսէին որ Գերմանիայի մէկայ երեք թաղաւորութիւններուն (Սպարմիայի, Վիրթսմայնի, Հաննովերի) վրայ ալ յոյս մ'ունին, որոնց խորհրդանշաններուն մէջ կամ կառավարութիւններուն կողմանէ արդէն բողոքողութեամբ քաղաքացիութեան հիմունքը առանց քննելու, ուստի եւ առանց փոխախտութեան ընելու, չէր ընտելել: Աստորիան որտեղ եւ որ Գերմանիայի մէջ մնայ, եւայն: Իսկ թողնէին չէր նախ Պ. Կալեան Աստորիայի յայտարարութիւնը պաշտօնական երանակաւ. ծանալ զանեւ չէր ուզեր. բայց ետքը չկրնար լայնալ անոր շատիկ թողալ, Գերմանիայի Վիրթսմայնի առջեւը հանեց, ուր նոյն թղթին վրայ զանազան առաջարկութիւններ եղան, ոմանք միւսին կ'ուզէին, ոմանք բողոքովն ընէին, սակայն վերջապէս որոշուեցաւ որ սահմանադրութեան շինողներուն յանձնուի որ քննեն ու վերջին ծանօթութիւն տան: Երկրորդ՝ սահմանադրութեան տալին եւ երկրորդ յոգեւածները, որ անտարբեր կերպով մը Աստորիական կայսրութիւնը քակելու համար դրուած էին, առ օրեւս նորէն կարողացուեալ առանց մեծ վիճարանութեան նիւթ տուին, ու անոնց մէջ ըլլալու շատ փոփոխութիւններ ու առաջարկութիւններ, որով տեսնուցաւ. թէ Աստորիայի հետ շաղապելու ջանք մը կայ: Դպիս ջանքը Պրուշի ու Աստորիայի կառավարութիւնով մէջ ալ կը տեսնուի:

ᠭ ᠤ ᠨ ᠠ ᠨ ᠠ

ՓԻՐԻՅԶ, փետրուարի 12: Այսօրուան աղջկան
ժողովքին մէջ պատգամաւորաց գլխաւոր խոսա-
կցութիւնը Պիւժոյ սպարապետին ճախն՝ դեմ էր,
կիսով ղը ասոնք կ'ըսէին որ Պիւժոյ հիմնական ա-
ւանդաւանաց խոսակցող կառավարութեան միտքը
մշտանց, անկուհի մնալիս էրաւ, իրբեւ թէ անիկա
Իսաղորացոյ խաղաղացի համար միջոցառութիւն լրաց-
ատենը՝ բռնակին Նշպետն լեւներէն անգին (խա-
նդա) տնայնիք տարաջուրի տակ ձգելով, եւ նստի մեր
ներքին խաղաղութիւնը հաստատենք զուրկելով
հաւաքախաղոց բոլոր միջոցութիւն ան աղէտցութիւնը
տարակցութեց: Պ + Ոսկուն Պատեց որոտախօսան առաւ:
որ ասիկա պաշտօնական բան մը չէ + երկրորդ՝ ար-
դէն գրեթէ տէրութիւններն ալ գիտեն որ մեր կա-
ռավարութիւնը ներքուստ տկար եղած տանը՝
գլխաւոր բան մը չենք կրնար քնիլ, ունոր հոկոտակ
ելլը որ կը տեսնեն որ ներքին խաղաղութիւնը դադիւր-
անց ու զրոյցութիւն ունինք, ան ասիւնը մեր աղէտ-
ցութիւնն ալ աւելի ջոժ կ'ունենայ: Եւ թէ որ մեր
երկրին մէջ իրօք խաղաղութիւն մը ծաղի՝ Պիւժոյ
սպարապետին բռնածին պէս ամեն ձգամբ նուաճելու
պիտի աշխատենք: Առով սատակի հաստատապետա-
կանները կամ կառավարութիւնն հակառակորդ
կողմը (opposition) ամենեւին դոճ չեղաւ, եւ շա-
տաւոր նորէն դեմ խօսեցան: բոլոր ամենէն աւելի
սատակութեամբ խոսողը Ուն Առնեն էր, այն որ իր
սատկաբանութիւնն ասանկ յիմարցոյ: "Եւնդ գեմ"

⁵ Հէս Լրատիւրներն աւ Զեյթոնի խիւղ :

բողոքելի, քանի իր հասարակական յետադիմ
(réactionnaire) բնավորը էր տեսնեմ, քանի իր
Հասարակարարական բառին փախուստ էր արել,
քանի իր պարտական հրամանավորները հասարա-
կապետական խոսքերով էին սկսիր: Ես աս միայն
տական ջանքերուն դեմ էր բողոքեմ: Իսկ 1882
Ժողովականներէն ՅԱԴ՝ 283ի դեմ որոշեցին որ
ուս Նոյեմբ ընտրան ու սրտան կարգին անցնին:

— Քեթարաւարի 14ին նոսօն մեջ քոյր աղ-
գային ժողովքին երեք մասին երկուքը Հասնու-
թիւն տուաւ որ Պ. Բրտումն պատգամաւորը Հասա-
րակականներուն պարագլուխը դատաստանի տակ
ձգուի, վստն զի 1. Հասարակապետութեան դո՛կտ-
րէյն, 2. սո՛ցիալնադրութեան տ. 3. կառավարու-
թեան դէմ նախատեղան, զրգո՛ւիչ ու սուս խօսքեր
գրած էր: Եւեղեմ ինք զինքը շատ կատարովի ուղի-
քաց չկրցաւ համոզողներ: Աստ՛ի վր տեսնուի որ Հա-
սարակականներուն ու կառավարութեան հախառ-
նողներուն ազդեցութիւնը շատ տկարացած է:

— Դու ապարույթիւնը փարիկէ խաղալուցիւնն աւելի ապահովիրնելու համար հրաժան հանեց, որ ամէն Կերմանացի, Խաղացի, Ուզանիացի ու Մեհմէդապէտուտուկները 2½ Ժամու մէջ փարիկէն զուլա կըլնէ, քնուտ որ փարիկի մէջ խաղալովիւն հանդիսն քր զիտաւորաբար առ օտարականներն էին:

ዐህፍ ሊኔ ኔሊኒ ስድሶስት ሁለት

ՄՈՍԿՈՎԱԿԱՆԻՊՈԼԻՍ, ԲՆԵՐՈՒՄԱՐԻ 4: ԱՂԱՋԱՐԻՍԻ
 ՈՒ ՄԴՈՒՄԱՐԻ (Ուշադրե՛մ) իշխանութիւն-
 ներուն ուղղող վիճակին համար շարունակ խոր-
 հանք է'բլոյ: Բարձրագոյն յիշան ու Լուսնայի մեծ
 տերութեանց ղեկավաններուն մէջ եղած հազար-
 գամբու իմենը արտաքոյ կարգի բան մըն է:

— Կատարեցեալ զորիս, փեղաւ արի 7: Ապա զս
փաշան իւր կուսով յարկեալուն մէջ հաստատուելն
ետոր՝ երեւե ճամբայ ելաւ: Իւր արտաքին գործոց
դաշտանեայ Ելովին Պէլք մեծափառ Սուլթանէն ա-
ռաջին կողոյրի պաշտօնատէրնելուն տասիճանն ա-
ռաւ: Եւ զայս փաշային գործովայ եղաւ Միւշիմար
Պէլք մարտապետը:

0 1 4 0 1 0'6 2 4 2'6 3

ᠪᠤᠯᠢᠭ ᠲᠦᠨ ᠶᠡᠳᠦ ᠵᠣᠩᠭ᠋ᠣ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻ ՄԷՋ ՆՈՐ ԳՏՆՈՒՄԻ ԻՐԵՒԵԼԻ ԳԼՏՆԱԳՈՐ
ՃԼՈՐԲԱՅ

ԿՈՐ Օրդէանի սուրհանգակ ըստած լրագիրն ու Գորշմոր նորագիւտ անց մը կը պատմեն, այն որ ստորդերէն նէ՝ Հետեւութիւնները շատ մեծ կրնան բլալ: Կառւածներու, տէր Գաղղիոսի բմիչի մը, որն որ կը երկրին բերքերը Օնտուրատի ծովածոցը (Honduras, Հիւսիսային քաղաքէն 15 քաղաք տարածուի) բերելով՝ դիւրութեամբ միջին Ամերիկայի մէջ ապրածել կ'ուզէր, կը լանար որ ծովային մը կամ զրանց (canal) մը բանայ: Աս մարդը յանկարծ որ մը տեսաւ որ խոշոր քարերով շինուած մեծ անց մը կայ: Ենթադրեալ մէջն մտաւ ու յառաջ քաշելով սիրտ քննել, բայց ծովային միայ բուն աւազանային անձաքին (մաշաքին) բերելու ինչ մը խոշոր ծաւալու կաշիներ զիջուած էին: անկեա իր ուղեկիցներովն առարկել քննար մէկի վերջնական էն ետք՝ ներս մտաւ, ու 100 մէզը կամ 300 (անգղիական) ոտնաչափ բարձրութեամբ կանար մը գտաւ: Տեսողներուն գրածին նայելով՝ Հին Յայնկուն ունենէն հակադասէ կիկլոպեան շինուածնէն ու ու անհոսին շինքին քաղ ունիւ էն: Բէյ մը յառաջ երեւարով՝ տեսաւ որ 60 ոտնաչափ խորանի ծովային ալի ճառ կայ: Քաղաքիս Գաղղիային քանի մը Հնդկներով նուազ մը բերել տարով՝ ջուր ինչոց, ու նուազ երկարու օգտաւ էն 18 յամ ետքը Կուադալուպի քով խաղաղական ուղիքներով երկրի հասաւ: Աս ջրանցքին լայնութիւնը 50 ոտնաչափ էր: Կանոնի միջոց ներքը լայն ծովէն համար շատ արտաւանական ծակի բնային, որոնք խոշոր քարերով մէկ գիւն մինչեւ մէկու դի ծակիով գործուած էին: Կանի քաղաքի ունիւնէն ու քարձրութիւն ունիւնէն համար մեծամեծ նաւին ու կրնան անցիլ: Աս գիւտը ճշտարկու է նէ, մտադրութեան արժանի երկու երեսէն բան կայ: մէջ մը՝ Ամերիկայի ստաւաւրին վերջն ոտաւանի յառաջացումը, ինչու որ առ ջրանցքին միջնորդութեամբ (Նատուրատի ծովածոցը կամ թէ բերել Եւրոպայէն Ամերիկայի Կաղաղական ծովին հետ կապուելով՝ Հաղորդակցութիւնը շատ կը դիւրեւնայ: Աս բան շատեղ կը բազմացուէր, բայց դույն առ ու Ամերիկային առ յաղթ ժամանակին պահուած էր: Կրկնով՝ նոյն անգը Հին առեւտրի բերքերը արեւելեան յառաջարկութեան աստիճանը որ մինչեւ հիւսիսի յառաջ ելը: Գեղեղն փայլուն նիւնէն արեւն յառաջացն առ անցըր դիւնն ու Կառմանքի բերած կը կանւեն եղեր, բայց զանազան

աւելորդապաշտու թիւններ ու, փուճ վախեր ունե-
նայով՝ միջը մտնելու չեն համարձակած :

ՅԱԿՈԼԻՍԵԱՆԻ ԵՒՐՊԱՅԻ ՀԵՏ ՈՒՆԵՅԱԾ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒ
ԲԻՐԵԼ ՀՈՒՏՆԵՐԻ ՄԷՋՈՑ

ԴԱՏԻՄԻԱՆ Կառավարութիւնը տեսնելով որ
արդէն Օսմանեան տէրութեան տակն կոպէր դուռ
շարունակ կամ մաքրարաններ (բարանխանէք) դուռ
ան են, աս օրերս փարձ մը փարձել ուղից որ դու
քէ կրնայ Տաճկաստանէն եկողներուն համար հաս
տատուած զոչաշարանները վերցնել, անանկ որ
տակելու ետքը ճամբորդները կամ տարանքները Մ.ս.
արիպի սահմանագլուխը հոսած տակնին մանկեք
առանց սպասելու նկատ մննեն, որով երկու տե
րութեանց ալ աստուտութիւն ու հաղորդակցութիւնը
ներ կենդանութիւն մը էր ստանալ: Աս վարձանա
մէջ արդար 22հա Վիեննայէն գեղի արեւելք երեք
բօժիչ խրկուեցան, որոնք են Պ, Պաշկէն, Գ, Սիկ
նայի թնայանութեանը փոխարին. Գ, Սիկ
մուտն Վիեննայի քաղաքը հիւանդանոցին բժշկա
դոտը, Է. Պ. Տրիշի Բրախայի տարաբաշխութեան
(բարանխանէք) դաստուան: Ետեք բոլոր Տաճկաստանը ար
տի պտտին, հոստի զոչ զոչաշարաններն ու անոնց
կարգաւորութիւններն ազէլ պիտի քննեն, մանա
նկ ան տեղեկութիւնը, աս որ զանալան երկիրներն
Տաճկաստան մննող ճամբորդները մաքրուելու հա
մար կը սպասեն, քննուեն Գաղտնաստանէն, Է.
հիւանդանոցն ու ուրիշ ասանց նման տեղերն եկող
ներուն համար եղած զոչաշարանները, որոնց մէջ
ղեւծ ուրիշ բաժնոյն կառուարութիւններն պարտ
ել տեսնել են, Օսմանեան Կառավարութեան որտե
ւաւարութիւն որ ան բաներն ալ կարգի դնել: Ետեք
բոլորն ըմբռնալն ետքը հաղորդակցութիւնն ուշա
շունջ զգուշարանները որտեք վերանուն, Է. կը յու
սանք որ քանի մը տնտես մէջ բանը կրնայ յա
ջողել: Բայց մեք աս առիթով ուրիշ բան մ'ալ մեր
տղայայտ ծառայեանը կ'ուզենք: Աս երեք բօժիչ
ներուն մէջ երեւելի է Պ. Պաշկէն, որն որ ըլլ
(պէ) նայողներն ու կողերը բօժիչելու ու քաշուած
քիւրը շտկելու մէջ մեկի՛ ու Վիեննայի մէջ առա
ջինն է: Միշիւ հիմա անքաշելի երեւցած շատ
կաղեր ու շիւր խաւարայուց, Է. տուով մեծ անոն
ստացու, ու տէրութեանն առնուն ալ շատ պատի
րութիւն: Կը կարծենք որ ասանկ քաջ ու մաքրութե
ութեան ասքնե արդիւնաւոր անձին արեւելքը քոս
ճամբորդութիւնը՝ հոն գտնուող աս տեսակ պա
կաստարներուն շուրջն համար մը քանկալն եւ ան
աւարեր գաղտնա մը կրնայ բլլալ:

[illegible]

Ընթաց 18ին Աւստրիացւոյ 4000 — 5000 զորքը Գերլարա հոտաւ. մէկ մասը քաղաք մտաւ, քաղաքային զուրար բանակած Հայնաւ սեղուհէին պատգասաւորներ խաւրեցին, որոնց առջևէր գրաւ եղանէրուն միայ սաստիկ ոհմածութեան ծանուցում մը, ու պահանջեց որ Ա. Սպանոզները աան. Բ. Վեյ պատանդ ըլերին. Գ. Հողակցայաները վերցըրեն, Դ. Ա. Գահանդապետին վար ստեղծաւ նշանները տալը գնեն. Ե. 206,000 սկուա (գրկեմէ 430,000 ֆիոր.) վճարեն ու Զ. Բաւարիացիյն դրոշմած դաշնակցայան պահպանութիւնը: Ընթաց 19ին պահանջորածները արտեցան, ու Հայնաւ սեղուհեաւ գործաւ: Գալ անդամ անդն ի տեղը կը գլխեց:

ԳՐԱՐԱՊԵՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՈՒՄ *

Ստորագրողներնու շատերուն խնդիրքը կա-
տարելու համար ասկից ետքը ամեն շարաք կը
գնեիք որ ըլլենայի ակադմիացիոն (պրոֆէսը) մեզ
ուրիշերեւելի առեւտրական բազմութիւնուն առաւ-
ելուն գինը Աւստրիական փերիօնին հետ ինչ հա-
մեմատութիւն ունեցաւ, և Թէ հոսկից ուրիշ քա-
ղաքներուն փոյլ բառուած լիտտուակալոցը գնալուն
դաւանտումամը (շեշէլի կամ սոյն) սրտաւի է :

ԱԵԿՆՆԸ, ՓԵՏՐՈՒՆԻ 24.

Դ. Տոգեղատու 100 լիմի աչք. (Խաչերը) 234 $\frac{3}{4}$	արծ. 2	Քաղիք	2	ապրիլ	2	1922
Ա. Եղորտու 100 լիմի աչք. Գրախոսը 118	31	32	1/2	27		
Լ. Բեկաշու 300 Գրախոս. Ժիրու 107 $\frac{1}{2}$	31	32	2	27		
Լ. Նախև 1 Գրախոս. Եղորտու 111 18 $\frac{3}{4}$	31	32	2	27		
Հ. Մանուկ 100 Գրախոս. Գրախոսը 248 $\frac{3}{4}$	32	32	2	27		
Հ. Մանուկ 300 Գրախոս. Եղորտու 128 $\frac{1}{2}$	32	31	2	27		
Մ. Կարապետ 300 Գրախոս. Եղորտու 194	32	31	2	27		
Մ. Կարապետ 300 Գրախոս. Եղորտու 140 $\frac{1}{2}$	32	32	2	27		
Գրախոս. 300 Գրախոս. Եղորտու 181	32	31	2	27		
Գրախոս. 300 Գրախոս. Եղորտու 112 $\frac{1}{4}$	31	34	3	27		
Կ. Մանուկ 300 Գրախոս. Եղորտու 106	32	32	2	27		

* **Cours du change, Wechsel: Cours.**
 * Հասկացող քրտումս 1 կում 3 կում 3 անգամ էր նշանակել
 որ անգլիացի մի ֆրանք քարտ, անձ փոխանակություն ինչպես մի
 անգլիկն անգլիացի ֆանտասիկ, անձն ալ մի ֆրանկ, համարում
 է, անունի որ քարտում փոխանակության պայմանականումս 3
 քարտ անձն անգլիկ երկրանի ընթաց իմ, ֆրանկ ան անգլիկ երկրան
 անունումս համարում անգլիկն քառա անգլիկ փոխում 3 անգամ, քարտ
 ընթաց իմ, ֆրանկն եղան փոխանակումս համեմատում 3 կում
 անգլիկն շահեղ եւս փոխում անունի, երկուս զէպքին միմի
 հաստատակարեն չափեմն չորս շահեղ